

Streszczenie

W ciągu życia człowiek gromadzi liczne doświadczenia i mądrość życiową. Z biegiem czasu rodzi się potrzeba sporządzenia bilansu życia. Prowadzi to do zrozumienia po wielu latach tego co było ważne, a co błahe i nieistotne. Człowiek poprzez podsumowanie dochodzi do wniosku, jak marne mogą być cele stawiane z myślą o sobie (np. kariera czy luksus), a jak ważne są czyny płynące z altruizmu¹.

Tematyka niniejszej rozprawy oscyluje pomiędzy licznymi naukami, wliczając tu gerontologię, andragogikę, psychologię społeczną i rozwojową. Celem pracy jest poznanie obliczy sukcesu i niepowodzenia życiowego osób znajdujących się w okresie późnej dorosłości. Fundamentem badań niniejszej rozprawy jest koncepcja sukcesu Anny Firkowskiej-Mankiewicz, która wyłoniła cztery wymiary badanego zjawiska. Autorka sukces ukazuje w wymiarach: materialnym, stratyfikacyjno-prestiżowym, samorealizacyjnym i emocjonalno-afiliacyjnym².

W niedalekiej przyszłości liczba ludzi w wieku poprodukcyjnym przewyższy liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Sześćdziesięciolatkowie będą stanowić liczniejszą grupę niż osoby w wieku poniżej piętnastego roku życia. W świetle tych faktów wzrasta zainteresowanie osobami starszymi i ich problemami. W czasach tzw. rewolucji demograficznej powstaje coraz więcej publikacji i opracowań naukowych z zakresu gerontologii³. W obliczu zjawiska "starzejących się społeczeństw", należałoby poszerzać wiedzę dotyczącą okresu życia zwanego potocznie starością. Problematyka niniejszej pracy ma na celu ukazanie biografii wybranych osób oraz ukazanie wpływu ich przeżyć na poczucie sukcesu i niepowodzenia.

Pierwszy rozdział poświęcony jest charakterystyce okresu późnej dorosłości. Poszczególne podrozdziały przedstawiają zarys problematyki, charakterystykę fazy, wybrane koncepcje psychologiczne traktujące o rozwoju w późnej dorosłości, a także pojęcia pokrewne takie jak: jakość życia, satysfakcja życiowa w starości czy bilans życia.

¹ Por. B. Szatur-Jaworska, P. Błędowski, M. Dziegielewska, *Podstawy gerontologii społecznej*, Aspra, Warszawa 2006, s. 83-83.

² Por. A. Firkowska-Mankiewicz, *Czym jest sukces życiowy dla współczesnego Polaka? Kontekst socjodemograficzny i psychospołeczny*, w: H. Domański, A. Rychard (red.), *Elementy nowego ładu*, PWN, Warszawa 1997, s. 304-305.

³ Por. Z. Szarota, *Gerontologia społeczna i oświatowa. Zarys problematyki*, Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2004, s.5.

Część druga pracy stanowi charakterystykę zjawisk sukcesu i niepowodzenia w świetle literatury przedmiotu. Szczególnie istotne są tu wymienione wymiary sukcesu i porażki, a także czynniki wpływające na te zjawiska wymieniane przez poszczególnych autorów na podstawie badań. Należą do nich wartości wyznawane w życiu oraz oddziaływanie środowiska społeczno- kulturowego.

Trzecia część pracy opisuje podstawy metodologiczne oraz procedurę badań własnych. Określono w nim przyjętą strategię badań, problematykę badawczą, a także zastosowany schemat i metody badawcze. Została także opisana organizacja oraz przebieg badań. Poza tym zostały przedstawione sylwetki poszczególnych respondentów.

Kolejny rozdział zawiera analizę materiału badawczego i rezultaty przeprowadzonych badań. Każdy z przypadków został przedstawiony osobno aby ukazać historię życia każdej jednostki i jej wpływ na poczucie sukcesu i niepowodzenia. W rozdziale tym zawarta jest próba podsumowania uzyskanych wyników, które wskazują na to, co osoby będące w okresie późnej dorosłości uznają za swój sukces i niepowodzenie oraz w jaki sposób wydarzenia życiowe wpłynęły na owo poczucie.

Tematyka podjęta w niniejszej pracy stanowi złożony problem badawczy. Badanie sukcesu i niepowodzenia ukazuje wielowymiarowość tych zjawisk, co uwarunkowane jest indywidualnymi przeżyciami badanych. W zakończeniu przedstawiono więc ogólne konkluzje, które są wynikiem przeprowadzonych badań i analiz. Praca zawiera również wykaz wykorzystanej literatury, spis tabel, rysunków i plansz oraz aneksy.